

Martina Findrik

[povijest]

Ivan Kampuš (1924.- 2010.)

Prof. dr. sc. Ivan Kampuš bio je istaknuti hrvatski povjesničar, professor emeritus Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, dugogodišnji glavni urednik *Historijskog zbornika* i jedan od osnivača međunarodnog simpozija „Mogersdorf”. Više od četiri desetljeća djelovao je u hrvatskoj historiografiji, a njegov istraživački rad obuhvaćao je hrvatski srednji i rani novi vijek.¹

Ivan Kampuš rođen je 21. veljače 1924. godine u Zagrebu. U rodnom se gradu i školovao, godine 1959. diplomirao je povijest na Filozofskom fakultetu. Godine 1961. izabran je za asistenta na Katedri za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Od 1969. godine bio je predavač, a potom od 1971. godine i viši predavač predmeta „Povijest jugoslavenskih naroda u srednjem vijeku”. Godine 1985. izabran je za redovitog profesora. Umirovljen je 1994. godine kao redoviti profesor srednjovjekovne povijesti na Katedri za povijest jugoistočne Europe Filozofskog fakulteta u Zagrebu.² No, i nakon umirovljenja profesor Kampuš nastavio je predavati na poslijediplomskom studiju.³ Od 1995. do 1998. godine bio je voditelj i nastavnik arhivistike na Poslijediplomskom studiju Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu.⁴ Profesor Kampuš bio je zaslužan za osnivanje studija arhivistike te dugogodišnji pročelnik Katedre za arhivistiku.⁵ Osim na Sveučilištu u Zagrebu, držao je predavanja i na filozofskim fakultetima Sveučilišta u Rennesu i Caenu te na Filozofskome fakultetu u Ljubljani. Bio je i nastavnik i voditelj studija povijesti na Pedagoškom fakultetu u Osijeku te nastavnik na Poslijediplomskom studiju „Kultura Jadrana” Sveučilišta u Zagrebu u Dubrovniku.⁶

Od 1962. do 1986. godine bio je glavni tajnik Povijesnoga društva Hrvatske, a od 1987. do 1989. i njegov predsjednik. Godine 1989. izabran je za predsjednika Saveza historičara Jugoslavije, no 25. prosinca 1991. godine podnio je ostavku u znak

protesta protiv agresije na Hrvatsku. Od 1991. do 1998. godine bio je potpredsjednik Društva za hrvatsku povjesnicu.⁷ Kroz djelovanje Društva za hrvatsku povjesnicu nastojao je povezivati razne povjesničare, od profesora u osnovnim i srednjim školama do fakultetskih profesora i istraživača. Nastojao je povezati znanstvena dostignuća s radom u školama.⁸

Profesor Kampuš ulagao je veliki napor u uređivanje brojnih publikacija i časopisa. Od 1971. do 1976. godine bio je glavni i odgovorni urednik časopisa *Radovi* Instituta za hrvatsku povijest u Zagrebu te glavni i odgovorni urednik publikacije *Internationales kulturhistorisches Symposium Mogersdorf*.⁹ Središnje mjesto u njegovoj uredničkoj i organizacijskoj djelatnosti zasigurno predstavlja rad na *Historijskom zborniku*, središnjem historiografskom časopisu u Hrvatskoj. Bio je član uredništva, a kasnije i urednik ovog časopisa. Zajedno s profesorom Šidakom, najzaslužniji je za njegovo izlaženje.¹⁰ Pored spomenutih, bio je zaslužan i za mnoge druge publikacije.

Još jedan doprinos profesora Kampuša hrvatskoj historiografiji jest i Međunarodni kulturnopovijesni simpozij „Mogersdorf“. Kampuš je bio jedan od osnivača, a simpozij djeluje i danas.¹¹ Okuplja povjesničare s prostora Austrije, Mađarske, Slovenije i Hrvatske. Profesor Kampuš bio je dugogodišnji organizator Simpozija i njegov voditelj u ime Republike Hrvatske. U razdoblju fokusiranosti povjesničara na jugoslavenski prostor, svojom djelatnošću predstavljao je vezu između hrvatske historiografije i historiografije srednjoeuropskog prostora.¹²

Profesor Kampuš bavio se istraživanjem srednjeg i ranog novog vijeka i pritom se koristio dotad uglavnom neistraženom građom u arhivima. Njegov rad temeljio se na strpljivom radu u hrvatskim, ali i stranim arhivima.¹³ Istraživanje profesora Kampuša možemo podijeliti na dva područja, na razvoj poreznog sustava u Hrvatskoj i Slavoniji te na povijest Gradeca i Zagreba.

Istraživanje poreznih sustava pripada kvantitativnoj povijesti. Razdoblje nakon Drugoga svjetskog rata naziva se trećom fazom kvantitativne povijesti koja svoj ubrzani razvoj ostvaruje 1960-ih godina. Od tada se u povijesnoj znanosti sve češće koriste statističke metode.¹⁴ I u hrvatskoj historiografiji 1950-ih godina nailazimo na primjenu statističke metode u radovima ekonomske problematike koji se tiču ekonomskih i društvenih odnosa u feudalnom društvu¹⁵ te ekonomskog razvoja i promjena u poreznom sustavu.¹⁶ Profesor Kampuš bavio se proučavanjem poreznog sustava u Hrvatskoj i Slavoniji u srednjem i ranom novom vijeku te je najistaknutiji proučavatelj tog područja u hrvatskoj historiografiji.¹⁷ Njegov rad ostaje nezaobilazno polazište za daljnje radove te tematike. Za razliku od starije historiografije koja se zadržavala na financijskom aspektu dok je pristupala porezima, Kampuš je nastojao unijeti i društvenu dimenziju. Nastojao je sagledati ulogu poreza u razvoju hrvatskog društva.¹⁸ Kampuš je koristio izvore predstatističkog porijekla. Naime, u historijskoj statistici postoje izvori statističkog porijekla koji ovise o učinkovitosti aparata koji ih je prikupljao. Njihovo učinkovito prikupljanje postaje moguće tek u razdoblju prelaska iz feudalizma u kapitalizam. Izvori koji prethode tom razdoblju nazivaju se izvorima predstatističkog razdoblja i to je građa koju koristi Kampuš. No, ovaj naziv ne znači izostanak statističkih podataka, postoje popisi različitih davanja, dika, tridesetina, urbari, različite vrste popisa seljačkih posjeda na feudalnim imanjima, popisi vezani uz određena davanja... Radi se o tome da se oni nisu mogli sustavno prikupljati i obuhvatiti najveći dio društvenog života.¹⁹

Kampušev najvažniji rad ove tematike je djelo *Popisi i obračuni poreza u Hrvatskoj u XV. i XVI. stoljeću*.²⁰ Knjiga izlazi u izdanju Instituta za hrvatsku povijest, u periodu od 1972. do 1976. godine kada je oživjela izdavačka djelatnost u objavljivanju izvorne građe.²¹ *Popisi i obračuni poreza* produkt je zajedničkog rada Josipa Adamčeka i Ivana Kampuša. Radi se o izvorima za proučavanje poreznog sistema, za topografska i onomastička istraživanja te promatranje gospodarskog razvoja po pojedinim krajevima i vlastelinstvima.²² Građa je prikupljena u hrvatskim arhivima i Mađarskom državnom arhivu u Budimpešti.²³

Drugo područje interesa profesora Kampuša pripada lokalnoj povijesti. Za hrvatsku historiografiju u zadnjem desetljeću značajna je pojava većeg broja sinteza ili djela bliskih sintezi. Javlja se sve više radova koji prikazuju cjeloviti razvoj, a jedan takav cjeloviti prikaz je i *Tisućljetni Zagreb. Od davnih naselja do suvremenog velegrada*.²⁴ Knjigu je Kampuš izdao u suradnji s profesorom Igorom Karamanom, prvi put je objavljena 1975. godine, a doživjela je i novo dopunjeno izdanje 1994. godine. Knjiga sadrži pregled povijesti Zagreba od pretpovijesti do 16. stoljeća i nastoji obuhvatiti različite aspekte razvoja grada. Osim povijesnih, uključuje i arheološka istraživanja, kao i povijest umjetnosti.²⁵ Djelu su prethodili radovi koji se tiču postanka Gradeca i njegovog političkog, gospodarskog i društvenog razvoja.²⁶ Navedeni aspekti prisutni su i u ovoj knjizi koja je prevedena na njemački i engleski jezik te se smatra veoma bitnom u promicanju Zagreba.²⁷

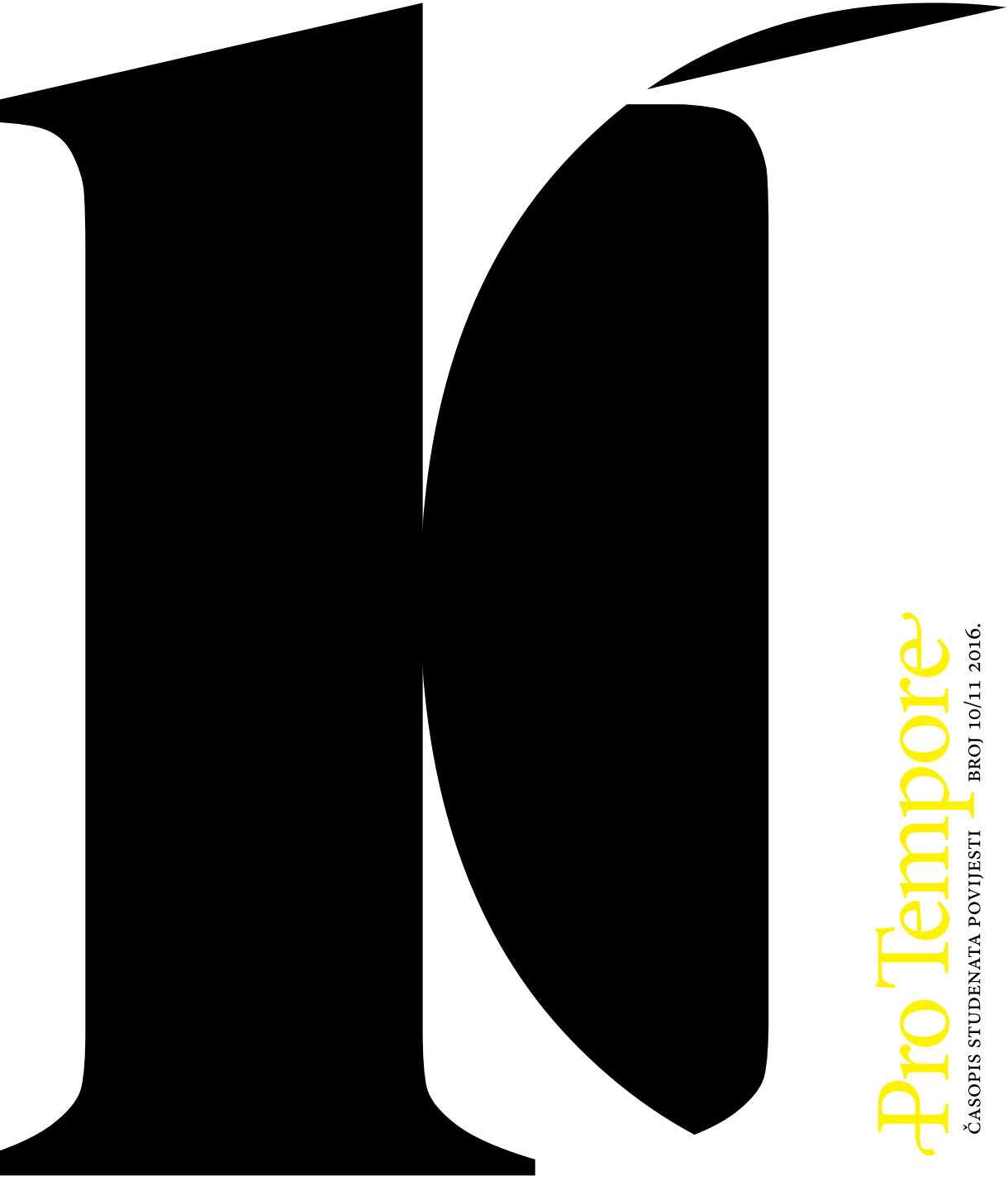
Profesor Kampuš preminuo je u lipnju 2010. godine ostavivši vrijedan trag u hrvatskoj historiografiji. Njegov rad i trud bili su prepoznati, a tijekom svoje karijere primio je i brojna priznanja²⁸. Nova priznanja vjerojatno će uslijediti od onih kojima će njegov rad koristiti.

Literatura

- Adamček, Josip i Kampuš, Ivan. *Popisi i obračuni poreza u Hrvatskoj u XV. i XVI. stoljeću*. Zagreb: Institut za hrvatsku povijest, 1976.
- Gross, Mirjana. *Suvremena historiografija*. Zagreb: SNL, 1980.
- Hrvatska opća enciklopedija*. Ur. August Kovačec. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2003.
- Ivan Kampuš, professor emeritus *Facultatis philosophicae Universitatis studiorum Zagrabienensis*. Ur. Nenad Moačanin. Zagreb: FF press, 2003.
- Kampuš, Ivan i Karaman, Igor. *Tisućljetni Zagreb. Od davnih naselja do suvremenog velegrada*. Zagreb: Školska knjiga, 1994.
- Nikić, Andrija. *Razvoj povijesne znanosti ili uvod u povijest*. Mostar: Franjevačka knjižnica i arhiv i Pedagoški fakultet u Mostaru, 2002.

Bilješke:

- 1 Stančić, 2003, 6.;
- 2 Raukar, 2003, 10.
- 3 Stančić, 2003, 6.
- 4 Kampuš, 2003, 19.
- 5 Stančić, 2003, 6.
- 6 Kampuš, 2003, 19.
- 7 Kampuš, 2003, 20.
- 8 Stančić, 2003, 8.
- 9 Raukar, 2003, 14.
- 10 Raukar, 2003, 15.
- 11 Stančić, 2003, 6.
- 12 Stančić, 2003, 8.
- 13 Stančić, 2003, 6.6
- 14 Gross, 1980, 265, 268.
- 15 Nikić, 2002, 237.
- 16 Nikić, 2002, 242.
- 17 Raukar, 2003, 11.
- 18 Raukar, 2003, 12.
- 19 Gross, 1980, 272.
- 20 Adamček i Kampuš, 1976.
- 21 Nikić, 2002, 249.
- 22 Adamček i Kampuš, 1976, VII.
- 23 Adamček i Kampuš, 1976.
- 24 Nikić, 2002, 250, 251.
- 25 Kampuš i Karaman, 1994.
- 26 Moačanin, 2003, 26 – 30.
- 27 Raukar, 2003, 13.
- 28 Moačanin, 2003, 25.

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI – BROJ 10/11 2016.

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 10/11 2016.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti
Godina VIII, broj 10-11, 2016.

Glavni i odgovorni urednik

Tomislav Brandolica

Zamjenik glavnog urednika

Filip Šimetin Šegvić

Uredništvo

Tomislav Brandolica, Marta
Fiolić, Kristina Frančina, Marko
Lovrić, Valentina Nedeljko, Nikola
Seiwerth, Filip Šimetin Šegvić

Urednici pripravnici

Zvonimir Plavec, Vjenceslav
Rupčić, Porin Šćukanec Reznicek

Redakcija

Tomislav Brandolica, Marta Fiolić,
Kristina Frančina, Marko Lovrić,
Valentina Nedeljko, Zvonimir
Plavec, Vjenceslav Rupčić, Nikola
Seiwerth, Porin Šćukanec Reznicek,
Filip Šimetin Šegvić

Recenzenti

dr. sc. Damir Agičić
dr. sc. Ivo Banac
dr. sc. Tomislav Galović
dr. sc. Ivo Goldstein
dr. sc. Iskra Iveljić
dr. sc. Tvrtko Jakovina
dr. sc. Hrvoje Klasić
dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić
dr. sc. Jelena Marohnić
dr. sc. Mirjana Matijević Sokol
dr. sc. Hrvoje Petrić
dr. sc. Drago Roksandić
Marie Scatena, MA
akademik Arnold Suppan
Marina Šegvić, prof.
dr. sc. Božena Vranješ Šoljan

Lektura i korektura

Gabrijela Detelj
Marta Fiolić
Ana Jelić
Nikolina Kos
Marko Pojatina
Tihomir Varjačić

Dizajn i priprema za tisak

DZN studio

Prijevodi s engleskog jezika

Tomislav Brandolica
Tina Miholjančan, prof.
Marija Marčetić
Ivan Markota
Krešimir Matešić
Judita Mustapić
Kristina Videković

Prijevodi s njemačkog jezika

Mirela Landsman Vinković
Filip Šimetin Šegvić
Azra Plićanić Mesić

Prijevodi s francuskog jezika

Jasna Čirić, prof.
Marta Fiolić
Marija Galić
Tea Šimičić

Prijevodi s talijanskog jezika

Tihana Filipčić
Loretta Lanča

Izdavač

Klub studenata povijesti – ISHA
Zagreb

Tisak

Mediaprint – Tiskara Hrašćić

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim
radovima izražavaju isključivo
stavove autora i ne predstavljaju
nužno stavove i mišljenja
uredništva i izdavača

Izdavanje ovog časopisa financijski su omogućili:

Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za povijest
Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu,
Studentski zbor
Sveučilišta u Zagrebu

Privatne donacije:

Vesna Miović, I. P., M. Č.

Redakcija časopisa Pro tempore
svim se donatorima iskreno
zahvaljuje na financijskoj podršci!

Časopis se ne naplaćuje.

Adresa uredništva:

Klub studenata povijesti – ISHA
Zagreb
(za: Redakcija Pro tempore),
Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3,
10000 Zagreb

E-mail:

pt.redakcija@gmail.com
tomislav.brandolica@gmail.com